

CRNOGORSKI OLIMPIJSKI KOMITET
MONTENEGRIN OLYMPIC COMMITTEE

Podgorica, 08.05.2020.god.
Br. 02-go

CRNA GORA
81000 Podgorica
19. Decembra 21
tel: +382 20 664 275
fax : +382 20 664 276
žiro-račun : 530-1424-09
PIB : 02192136
www.cok.me
e-mail: cok@t-com.me

SPORT U CRNOJ GORI U DOBA I NAKON KRIZE IZAZVANE PANDEMIJOM KORONAVIRUSA

I UVOD

Pandemija koronavirusa je dovela do toga da živimo u velikoj neizvjesnosti i da tek počinjemo sa razumijevanjem dalekosežnih posljedica ove krize širom svijeta. Ono što je sigurno jeste da je ova kriza na iznenađan i dramatičan način uticala i da će značajno uticati na sve oblasti društva, uključujući i sektor sporta.

Sport je veoma važna komponenta društveno-ekonomskog razvoja, koja kroz njegovu uključenost i integrisanost u sfere ekonomskog, privrednog, zdravstvenog i političkog života direktno ili indirektno utiče na svakog ponaosob. Sport kao radno-intenzivna djelatnost pored uticaja na zdravlje populacije ima veliki uticaj na BDP i zaposlenost. Istraživanja sprovedena u EU (SpaEA i SIRC studije iz 2012. i 2018. godine, o doprinosu sporta ekonomskom rastu i zapošljavanju) dala su makroekonomske procjene važnosti sportskog sektora na ekonomiju EU, posebno njegovog potencijala za rast BDP-a i zapošljavanja. Pošto je sport radno-intenzivna djelatnost, prema pomenutim studijama, utvrđeno je da sport kao društvena djelatnost znatno više intenzivira rast zaposlenosti nego li rast BDP-a, tj. stvara veće učešće sporta u ukupnoj zaposlenosti nego što je njegovo učešće u BDP-u.¹

Sport i fizička aktivnost izuzetno doprinose zdravlju nacije. Aktuelna situacija sa pandemijom COVID-a 19, kao i brojne studije SZO-a su nam pokazale koliko dobra opšta zdravstvena

¹ Prema rezultatima Studije iz 2012. učešće zaposlenih koji su povezani sa sportom u ukupnoj zaposlenosti EU bilo je 2,72%, a sportski sektor je generisao 2,12% BDP-a EU.

situacija doprinosi prevazilaženju zaraznih bolesti. Zdrava nacija je jedan od preduslova ekonomskog rasta i razvoja, koji pak s druge strane poboljšava razvoj društva.

II UTICAJ PANDEMIJE NA SPORT U CRNOJ GORI

Posljedice pandemije će biti dalekosežne i dugoročne kako na globalnom, tako i na lokalnom nivou. Kriza u zdravstvenom sistemu dovešće do krize u ekonomskim sistemima, a s obzirom na to da je sport, kako su dokazale prethodno navedene studije EU², industrija sa snažnim ekonomskim uticajem i jedan od većih poslodavaca, on će u budućnosti dijeliti sudbinu ekonomije i stoga mjere preduzete za saniranje socialno-ekonomskih posljedica pandemije itekako treba da budu usmjerene prema sportu i djelatnostima koje su direktno vezane za njega.

Sport može pomoći pojedincima i društvima u ublažavanju negativnih posljedica krize na njihove živote, koristeći mehanizme koji mogu doprinijeti zdravlju ljudi, socijalizaciji, obrazovanju i dobiti uopšte. Osim katastrofalnih kratkoročnih i srednjoročnih posljedica na zdravlje, uključujući neaktivnost i mentalne zdravstvene rizike koji su u vezi sa usamljenošću i tjeskobom, pandemija će izazvati i velike dugoročne posljedice na ljudsku svakodnevicu, zdravlje i opšte stanje društva i mnoge sektore ekonomije, pogotovu uslužne sektore – turizam, ugostiteljstvo, prevoz...i sport.

Ograničenja u mobilnosti populacije i čitav niz ostalih ograničenja koja je pandemija donijela sa sobom dovela su do gubitaka koji su direktno pogodili sve – saveze, klubove, sportska udruženja, sportiste, trenere, instruktore, fizioterapeute, službeno osoblje, poput delegata i sudija, i administrativno i tehničko osoblje, odnosno sve one koji uz sportiste čine srž sportskog sektora, i bez kojih sport ne bi postojao. Posljedice COVID-a 19 su uzrokovale negativne efekte i na sva mala i mikro preduzeća (fitnes klubove, marketinške agencije, organizatore takmičenja, prodavce i distributere sportske opreme, itd) koja su direktno vezana za sport i sportsku djelatnost. Takođe, ne treba zanemariti i posljedice koje je COVID-19 ostavio i na sektor usluga posmatarno sa aspekta očekivanih prihoda po osnovu organizacije nacionalnih i međunarodnih takmičenja.

Sagledavanjem posljedica pandemije, može se uočiti da su najizraženija dva negativna efekta, - efekat nelikvidnosti i efekat nezaposlenosti, koji djeluju po principu spojenih sudova i u direktnoj su korelaciji.³

- **Efekat nelikvidnosti:** Ograničeno kretanje i obustava sportskih aktivnosti pogodili su sportski sektor do srži i doveli do gubitka prihoda, kako kod profesionalnog sporta tako

² Sport doprinosi BDP-u zemalja EU, koliko poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo zajedno.

³ Prema procjenama broj zaposlenih koji su vezani za sport u Crnoj Gori iznosi oko 2.000 lica što čini oko 1,1% učesća u ukupnom broju zaposlenih.

i kod amaterskog, s tim što je kod amaterskog sporta ovaj efekat imao i imaće mnogo veće i dalekosežnije posljedice. Većina saveza, sportskih organizacija i mikro i malih preduzeća koja se bave sportskom djelatnošću ima problema i sa finansiranjem fiksnih troškova, jer se isti moraju plaćati bez obzira na pad prihoda. Ako se ovome dodaju nadoknade koje savezi i sportske organizacije isplaćuju svojim takmičarima onda problem postaje još veći i izraženiji, pogotovu kada se u obzir uzme činjenica da mnogi od njih rade u teškim uslovima i nemaju nikakvih novčanih rezervi.

- **Efekat nezaposlenosti:** Usljed nedostatka finansijskih sredstava za očekivati je smanjenje zaposlenih u sektoru sporta, počev od profesionalno angažovanih lica, preko trenera i sportista, administrativnog i tehničkog osoblja, pa do gubitka socijalnih mreža, poput volontera, koji su sastavni dio sportskih dešavanja, a za čiji rad se obično ne plaća ili ako se plaća isti se nadoknađuje u minimalnom iznosu, pokrivanjem troškova njihovog angažmana.

III PRIJEDLOG MJERA ZA UBLAŽAVANJE NEGATIVNIH EFEKATA COVIDA-19 NA SPORT U CRNOJ GORI

Uvažavajući ogroman doprinos sporta javnom zdravstvu i njegov značaj za inkluziju, društveni život i kulturu i njegovu važnu ulogu za nacionalne ekonomije za očekivati je pomoć Vlade u ovim vremenima, u smislu osiguravanja brze i odgovarajuće podrške, sa jasnim planom za rješavanje nepovoljnih posljedica ove krize na sportski sektor.

Trenutna kriza dovešće do duboke ekonomske krize, a uticaj te krize na sport će se razlikovati od zemlje do zemlje. „To će uveliko zavisiti od značaja koje će vlade dati ogromnom društvenom kapitalu koji predstavlja sport kada je riječ o dodjeljivanju finansijske pomoći za oporavak privrede“.⁴

Polazeći od preporuka MOK-a i opsežnih diskusija na nivou nacionalnih olimpijskih komiteta, koji su uradili slične programe i preporuke, kao i preporuka SHARE inicijative⁵, a uzimajući u obzir trenutnu situaciju i prilike u Crnoj Gori, predlažemo sljedeće mjere:

- Sportskim savezima, sportskim udruženjima i sportskim klubovima, koji su do sada uredno izmirivali poreze i doprinose, a kojima je zbog situacije bio onemogućen rad i obustavljene sve aktivnosti koje im donose glavne prihode, obezbijediti isti tretman kao i privrednim društvima kojima je zabranjen rad;
- Osigurati da sportski sektor dobije podršku za zaštitu radnih mjesta, zaposlenih i samozaposlenih od rizika od gubitka posla i prihoda;
- Rebalansom budžeta, koji se predviđa, preispitati kriterijume i visinu iznosa koji se dodjeljuju za sport;

⁴ Tomas Bah, predsjednik Međunarodnog olimpijskog komiteta

⁵Članice SHARE inicijative: “Position paper on the impact of the COVID-19 crisis on the sport sector”, 2020.

- Raditi na novim vidovima finansiranja sporta;
- Raditi na formiranju privatno-javnog fonda za finansiranje sporta;
- Kreirati smjernice i preporuke za sve sportske subjekte u Crnoj Gori, u cilju sagledavanja realnog obima aktivnosti i izvršavanja potrebnih prilagođavanja novonastaloj situaciji (uštete);
- Stvaranje posebnih fondova solidarnosti kod sportskih subjekata;
- Organizovati sportske kampove, koji bi solidarno finansirali Ministarstvo sporta i mladih, Crnogorski olimpijski komitet i nacionalni sportski savezi, u cilju što bolje organizacije i finasijske optimizacije kvalitetnih treninga i edukacije najboljih crnogorskih sportista;
- Odobrenje lokalnih samouprava i Ministarstva prosvjete da se gradski i školski sportski objekti koriste besplatno ili po sniženoj cijeni za treniranje, na određen vremenski period;
- Od odobrenih sredstava EU dio preusmjeriti na sport;
- Poštovanje svih preporuka IJZ i NKT, u očuvanju zdravlja sportista i sportskih radnika;
- Nastaviti sa nastavom fizičkog vaspitanja putem digitalnih medija i
- Jačati zdrave stilove života u radnoj populaciji, bilo da rade od kuće ili u kancelariji.

Cilj predloženih mjera je, svakako, podrška i pomoć u oporavku sportskog sektora, ali i ukupne crnogorske privrede i društva. Značaj pomoći za sportski sektor je u ovom trenutku pogotovu važan, kad se uzme u obzir da je pred nama najveći sportski događaj – Olimpijske igre, koje će se 2021. godine održati u Japanu. Crnogorski olimpijski komitet je već, u saradnji sa Međunarodnim olimpijskim komitetom, usvojio određene strategije i planove. Kao neposredne mjere, već su odobrena bespovratna sredstva za naše sportiste, kroz olimpijske stipendije i grantove.

Stoga je neophodno, napraviti program finansiranja programskih aktivnosti sportista i timova u cilju obezbjeđivanja optimalnih uslova za kvalifikovanje i pripremu za Olimpijske igre, kao i za sam nastup na glavnom takmičenju u olimpijskom ciklusu „Tokio 2020“.

Pri realizaciji ovih i sličnih mjera, neophodna je najtješnja moguća saradnja Ministarstva sporta i mladih, Crnogorskog olimpijskog komiteta i nacionalnih sportskih saveza i, u tom smislu, COK je spreman da da svoj maksimalan doprinos.

IV ZAKLJUČAK

Novonastala situacija zahtijeva svu našu solidarnost, kreativnost, odlučnost i fleksibilnost. Svi ćemo, kako bismo zajednički prevazišli krizu, morati da napravimo žrtve i kompromise. S obzirom na to da niko ne zna kako će izgledati realnost u svijetu, nakon što se izborimo sa

pandemijom, svako će morati da da svoj doprinos, pogotovu u smislu aktivnosti u pogledu prilagođavanja na novu realnost.

Međutim, koliko god trenutne prilike izgledaju izazovno i teško, treba da, izvlačeći ispravne pouke iz ove situacije, oblikujemo budućnost i pokrenemo reforme u sportu, posebno u pogledu održivosti. Istorija nam pokazuje da velike i značajne krize u svijetu, poput ove sa kojom se trenutno suočavamo, imaju duboke i dalekosežne posljedice na društvo u cjelini. Zbog toga je od neizmjerne važnosti da shvatimo kako će u budućnosti izgledati sport, a za to će nam trebati plan i podrška svih u sektoru sporta i državi; biće nam potrebna i pojedinačna i kolektivna solidarnost, izvrsnost, iskustvo i kreativnost.

Ono što sa sigurnošću možemo tvrditi jeste da će u društvu, nakon ove krize, javno zdravlje igrati mnogo važniju ulogu, te da sport i fizička aktivnost mogu dati nemjerljiv doprinos zdravlju, kao možda najjeftinije sredstvo za zdravo društvo. Takođe, sport ima i ogroman uticaj na društva u cjelini, jer promoviše inkluzivnost i integraciju, te je nerijetko jedina aktivnost koja ujedinjuje ljude, bez obzira na njihovo društveno, političko, ekonomsko, kulturno ili vjersko porijeklo ili opredjeljenje. Sport je spona koja povezuje društvo, te kao takav mora biti dio rješenja za prevazilaženje ove krize. Stoga, da bi sport uspio da odigra ulogu koju ima u društvu, izuzetno je važno da Vlada uključi sport u svoj program ekonomske podrške.

Stari Grci, utemeljivači Olimpijskih igara, znali su da svaka kriza donosi i nove prilike. Svijetu nakon koronavirusa će trebati sport i ovu priliku treba da iskoristimo, jačanjem solidarnosti, jedinstva i kreativnosti.

PREDSJEDNIK

Dušan Simonović